

Vizsgálom, hogy mi volt hajdan

2012 augusztus 04. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 1

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

Móser Zoltán fantasztikus cikksorozata a régmúlt id?k, az elfelejtett Magyarország kincseit mutatja meg nekünk ebben a párját ritkító sorozatban, mely a Magyar Nemzet hétvégi magazinjának volt elengedhetetlen tartozéka. Utazzon velünk, ismerjük meg együtt Magyarországot egy kicsit másképpen.

Torda város valaha három részb?l, Ó- és Újtordából meg Egyházfalvából állt, de ezek a települések már régen összeépültek. A városban hét felekezetnek tíz temploma volt. Híres épületei a város közepén, egymás t?szomszédságában találhatók: az ótordai református templom a református paplakkal, a régi és az új városháza, az ódon római katolikus plébániatemplom, báró Jósika Miklósnak Báthory Zsigmond korából való szül?háza, valamint a fejedelmi palota, amelynek képe itt látható. Állítani szeretném, de csak kérdezni tudom: vajon valóban ez volt a fejedelem palotája?

Szerencsémre ráakadtam egy másik kétked?re, aki segített abban, hogy elhiggyem, ez a szegényes, szürke – ma múzeumként használt – épület valaha palota volt. Orbán Balázsról van szó, aki 1889-ben fejezte be a Tordáról és környékér?l szóló m?vét. Ebben külön fejezetet szentelt az Ótordán található fejedelmi laknak (Fiscus-háznak), amelynek díszes kapuját le is rajzolta. De néhány év múlva már csak a töredékeit találta meg az állami f?résztelepen. (Mintha tegnapel?tti történetr?l hallana a kedves olvasó!) Azt is megtudjuk, hogy ? javasolta a város elöljáróinak, szedjék össze és vigyék be a régiségtárba e „régi nagyságunk sokatmondó (töredékes) emlékeit”.

Ezt a szépséges kaput azért sajnálta, mert ezen át „a hajdani nagyság és dics?ségnek lépünk egy szebb kor emlékei által népesített talajára. Itt mintegy megelevenül el?ttünk Torda múltja. Ott hevernek az udvaron a római várból összehordott oszlopf?k, oszlopfejezetek, melyek a római légiók dics?ségér?l és világhódító h?siességér?l regélnek. Ott van az udvar hátterében a hajdani fejedelmi lak, melyben történelmünk nagy alakjai laktak, nemegyszer intézték az ország sorsát, s csinálták annak dics? történelmét… a nemzeti fejedelmek közül különösen a Báthoryak gyakran és hosszasabban tartózkodtak Tordán országgy?lések, átutazások és sereg-összpontosítások alkalmával. Bethlen Gábor innen lépett Erdély trónjára, s innen ment utolsó útjára, Fejérvárra meghalni, a Rákócziak szintén gyakran tartózkodtak e városban; a város jegyz?könyveiben gyakran találunk intézkedéseket a fejedelmek fogadására és udvartartásuk berendezésére. Kellett tehát Tordán oly állami épületnek lennie, a mely el?bb királyaink, utóbb fejedelmeink szállásául szolgált s a melyet Báthory István egyik adománylevélben curia nostra de Torda néven említ…

Az azóta átviharzott századok harcai és a Tordát számtalanszor ért dúlások bizonnyal nem kímélték meg a tordai királyi és fejedelmi lakot sem; de bizonyos, hogy a Báthoryak azt teljesen újból építék. E fejedelmi lakot a kés?bbi, különösen az 1818-iki kontár átalakítás annyira kivetk?ztette eredeti alakjából, hogy azt már bajosan lehet meghatározni, mi bel?le a régi, mi a hozzátoldás.”

Ez igaz, de ha – Orbán Balázs szavaival – nem „az építészet rideg mértani alakjainak mérszalagával, hanem a múlt emlékeinek kegyeletével, hagyományainak varázsával eltelten közelítek” ezen szegényes küls?vel bíró épülethez, mást látok, másként látok, mint a szem vagy a fényképez?gép. Látom, mert látni szeretném, hogy ezt a régi palotát miként népesítik be történelmünk nagy alakjai.

Móser Zoltán, mno.hu

Ajánló